

Péče o mokřady Pod Ochozem

Autoři:

Sdružení Mokřady - ochrana a management

Lokalita:

Pod Ochozem

Období sledování:

2012 - 2013

Souhrn:

Lokalita se nachází asi 6 km severozápadně od Velkého Meziříčí. Jedná se o trvale podmáčenou louku v blízkosti potoka Zátoka a těsně pod vodní plochou Ochoz. Výhradním vlastníkem pozemku je obec Lavičky. Lokalitu má od roku 2012 v bezúplatném užívání o.s. Mokřady-ochrana a management. Zájmové území tvoří dvě samostatné těsně na sebe navazující parcely o plochách 2 298 m² a 14 351 m² v katastru obce Olší na Oslavou. Jde o silně podmáčený luční porost hospodářsky nevyužívaný již řadu let. Prováděná opatření byla obdobná jako u jiných lokalit, tedy částečná prořezávka náletových dřevin, kosení vybraných ploch a vybudování několika drobných tůň. Hlavním účelem prováděných opatření byla podpora dvou vzácných a ohrožených druhů obojživelníků - kuňky obecné a čolka velkého. Oba jsou existenčně závislé na drobných vodních plochách. Zásahy ve vegetaci měly podpořit zejména dvě vzácnější rostliny, orchidej prstnatec májový a toliji bahenní. Ponechání území svému osudu by postupně vedlo k souvislému zárůstu dřevinami, zastínění území a následnému vymizení chráněných druhů. Opatření byla samozřejmě prováděna i pro podporu dalších druhů rostlin a živočichů.

Metodika:

Na lokalitě dochází v současnosti k úbytku populací čolka velkého (*Triturus cristatus*), kuňky obecné (*Bombina bombina*) i dalších obojživelníků vlivem sukcesních změn i změnou hospodaření na vodních plochách i v jejich okolí (terestrické biotopy) a jsou zde tedy nutné managementové zásahy. Managementová opatření jsou zde prováděna od roku 2012 a zahrnují: 1. Ruční kosení vybraných ploch o celkové výměře 3 090 m². Provedena je jedna letní seč křovinořezem. 2. Ruční (motorová pila a sekera) prořezávka a kácení náletových dřevin na vybraných plochách o celkové výměře 1 350 m². Jedná se převážně o vrby. Vytěžená hmota je ukládána na degradovaná místa a ponechána k zetlení. Hromady slouží jako zimoviště nebo úkrytová místa pro drobné živočichy. 3. Ruční vyhloubení tří tůň o plochách 10, 35 a 60 m² v botanicky nevýznamných částech pozemků. Průměrná hloubka je 30 - 40 cm, maximální 70 - 100 cm. Vytěžená zemina byla uložena v okolí tůň opět na degradovaná místa a to takovým způsobem, aby se podpořila retence vody v nádržích a současně nevznikaly nepřirozeně vyhlížející terénní nerovnosti. Veškerá plánovaná opatření byla schválena příslušnými úřady.

Výsledky:

Z významných a ohrožených druhů se zde vyskytují tolije bahenní (*Parnassia palustre*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), olešník kmínolistý (*Selinum carvifolia*), jetel kaštanový (*Trifolium spadicum*), kozlík dvoudomý (*Valeriana dioica*), ostřice rusá (*Carex flava*), vrbovka bahenní (*Epilobium palustre*), zábělník bahenní (*Potentilla palustre*), suchopýr úzkolistý (*Eriophorum angustifolium*) a starček potoční (*Tephrosia crispa*). Lokalita Ochoz bývala ještě před několika málo lety velmi významná z pohledu obojživelníků. Vyskytovalo a rozmnožovalo se zde až 10 druhů, včetně tří velmi vzácných a ohrožených druhů kuňky obecné, čolka velkého a skokana ostronosého. Současným průzkumem byl potvrzen výskyt pouze jednoho z těchto tří, a to skokana ostronosého s pravděpodobným rozmnožováním v rybníku Ochoz. Celkem byl v roce 2012 v lokalitě prokázán výskyt šesti druhů obojživelníků a dvou druhů plazů. Rozšířená nabídka biotopů pod Ochozem je v současné době taková, že podle všeho splňuje nároky na výskyt i rozmnožování většiny doposud prokázaných druhů i doposud nezjištěných druhů. Lze tak očekávat nárůst populací zejména těch druhů obojživelníků, které preferují k rozmnožování menší vodní plochy (to jsou téměř všichni).

Diskuze:

Současný stav lokality lze charakterizovat tak, že jsou zde stále poměrně kvalitní terestrické biotopy obojživelníků, ale biotopy pro rozmnožování jsou ve špatném a nevyhovujícím stavu. Zejména se pak výrazně zhoršil stav Motyčkova rybníka, ve kterém je nyní vyšší a nevhodná rybí obsádka (okoun) a chybí porosty vodních makrofyt. Tento rybník byl dlouhodobě hlavní rozmnožovací plochou na lokalitě pro většinu obojživelníků. Stav rybníka byl vyhovující cca do roku 2008, poté docházelo k postupnému zhoršování stavu až k letům 2011 a 2012, kdy zde již nebyl zaznamenán výskyt téměř žádných obojživelníků – výjimku představuje čolek obecný a skokan krátkonohý. Kuňka ani čolek velký nebyli aktuálně zaznamenáni nikde na zájmové lokalitě. Stejně tak nikde nebyl prokázán výskyt ani blatnice. Rybník Ochoz i v současné době zřejmě slouží k rozmnožování některých druhů obojživelníků i přesto, že také není v příliš dobrém stavu (vyšší obsádka, málo litorálních porostů). Prokázáno zde je aktuální rozmnožování ropuchy obecné, velmi pravděpodobné je rozmnožování skokana ostronosého v menších počtech, dále skokana hnědého a skokana krátkonohého. Stav rybníků Ochoz a Motyčkův je v posledních letech zhoršený, stav Motyčkova rybníka je pak zcela nevyhovující s ohledem na obojživelníky. Je nutné minimálně na Motyčkově rybníku výrazně snížit rybí obsádku alespoň jednou za 2 roky, nebo občas ponechávat rybník celou sezónu zcela bez ryb. Na rybníku Ochoz by bylo vhodné alespoň jednou za 5 let výrazně snížit rybí obsádku, nebo rybník nechat zcela bez ryb. Alespoň jeden z těchto rybníků musí do budoucna mít takové hospodaření, které bude vyhovovat kuňce, čolкови velkému a skokanu ostronosému. Velkým problémem na lokalitě může být vypouštění polodivokých kachen na sousední rybníky. V roce 2012 jich bylo pozorováno několik set. Je prokázáno, že hejna kachen v průběhu léta přelétávají na všechny vodní plochy od místa vysazení a vyžirají zde drobné vodní živočichy včetně larev obojživelníků. Pokud bude současný trend zvyšování počtu polodivokých kachen pokračovat, může to být pro obojživelníky fatální. Je nutné buď chov polodivokých kachen v této oblasti zcela zakázat, nebo alespoň počet vypouštěných kachen výrazně zredukovat a krmením je udržovat na Netínském rybníku, mimo lokalit Ochoz. V zájmové lokalitě se dále od rybníka Ochoz nacházejí poměrně rozsáhlé degradované luční porosty, místy podmáčené, vesměs nekosené, na nichž by bylo vhodné v blízké budoucnosti zbudovat větší množství neprůtočných tůň. Na lokalitě je nutné v nejbližší době vytvořit nejméně jednu tůň o velikosti řádově ve stovkách m², která však musí být velmi mělká (opatření pro kuňku) a další tůň podobné velikosti, která naopak bude mít výraznější hlubší partii (opatření pro čolka velkého). Na lokalitě je žádoucí provádět pravidelné prořezávky dřevin. Zejména je to potřebné na mokřadech pod Ochozem a v břehových porostech rybníka Ochoz. Hlavně litorály levého břehu rybníka jsou velmi zastíněny nadměrně rozvinutým a hustým keřovým porostem. Tento porost by měl být v brzké době téměř kompletně vykácen, aby došlo k podpoře litorální vegetace. Jen malá část stávajících lučních porostů je pravidelně kosených. Jedná se hlavně o louku pod hrází Ochozu, směrem k chatám. Zde je žádoucí pokračovat v kosení, mohlo by však být méně intenzivní (max. 2x ročně, optimálně jen jednou ročně) a mělo by být prováděno postupně, ne kosit celou plochu naráz. Louky na druhé straně údolí pod Ochozem, směrem k lesu, bývají zřejmě koseny jen občas, a to jednou za 2-3 roky. To se zdá být vhodným způsobem hospodaření a mělo by to zde být zachováno i do budoucna. Opět platí, že plocha by neměla být kosena celá naráz, ale postupně po částech, s časovým odstupem nejméně týden. Celkově s ohledem na obojživelníky a plazy je vhodnější kosit jakékoli mokřadní louky jen jednou za 2 roky. Na dalších neudržovaných loukách na lokalitě by bylo vhodné provést občasné pokosení, některé plochy by nemusely být koseny vůbec, jen vyřezávány nálety.

Závěr:

Na základě výsledků inventarizačních průzkumů bude mírně upraven management lokality, který zde již probíhá. Pokračovat bude kosení mokřadních luk, prořezávky i budování nových tůň na vhodných místech. Největší z nových tůň bude v případě potřeby částečně obnovována. V příštích letech bude jednáno o možnostech realizace managementových opatření na dalších pozemcích, zejména u Motyčkova rybníka a v mokřadech v nivě potoka níže pod rybníkem Ochoz. Managementová opatření, realizovaná již v roce 2012, byla na základě průběžných výsledků průzkumů mírně pozměněna tak, aby nedošlo k poškození botanicky hodnotnějších ploch vybudováním tůň

Grafické přílohy: [ochoz_mapa.jpg](#) [1]

 [ochoz_orto.jpg](#) [2]

 [ochoz_orto_hist.jpg](#) [3]

[ochoz_plan_zasahy.jpg](#) [4]

[foto_ochoz_2012_3-red.jpg](#) [5]

Zadal: Jiří Pokorný

URL zdroje: <https://forumochranyprirody.cz/pece-o-mokrady-pod-ochozem>

Odkazy:

[1] https://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/ochoz_mapa.jpg

[2] https://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/ochoz_orto.jpg

[3] https://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/ochoz_orto_hist.jpg

[4] https://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/ochoz_plan_zasahy.jpg

[5] https://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/foto_ochoz_2012_3-red.jpg